

2013-03-31

Synpunkter på förslagen till nya KRAV-regler

KRAVs text i svart.

Ekologiska Lantbrukarnas kommentarer i rött.

Många kapitel i KRAVs regelverk omfattas av översynen, även om förändringarna i flera av kapitlen inte är så omfattande. Vårt svar är fokuserat på de frågor som ligger närmast lantbruket.

Kapitel 10 Slakt

Djuromsorg är ett av de viktigaste motiven för att handla KRAV-märkt, varför är då ambitionsnivån i förslaget så låg? Det stämmer dåligt med KRAVs vilja att leda utvecklingen och prioritera god djurvälstånd.

Vi menar att KRAV måste differentiera och skärpa reglerna ytterligare när det gäller slakten och framför allt i fråga om övernattning på slakteriet. Det går inte att ha en gemensam generell regel. Reglerna måste anpassas till de olika djurslagen och också de uppfödningssystem de kommer från och som påverkar hur de upplever hanteringen. För får och grisar är det inte alltid en nackdel att vänta/övernatta på slakteriet i en trygg grupp – förutsatt ordentligt med plats, strö och grovfoder. Nötdjurs stressmekanismer är däremot annorlunda och är djuren dessutom uppfödda i ett ranchsystem kan väntan och övernattning på slakteri vara mycket påfrestande och bidra till att öka stressen ytterligare.

Det är helt avgörande att etablerade djurgrupper verkligen hålls samman även på slakteriet. Vid slakt av nötdjur, t ex mjölkkor, är det dock inte ovanligt att det rör sig om bara en eller ett par individer från samma besättning – då går det inte att skapa en trygghet i gruppen – och det är helt olämpligt med övernattning.

Ska övernattning accepteras annat än som en yttersta nödgärd måste följande kriterier vara uppfyllda:

- Etablerade djurgrupper ska hållas samman
- Djuren ska ha gott om utrymme (ej Uddevalla-system) och gott om strö och grovfoder
- Nötdjur bör inte övernatta.

På slakterier där det förekommer övernattning ska extra oanmälda kontroller ske för att följa upp att kriterierna efterlevs.

Inledningstexten:

KRAV anser att det är allra viktigast är att etablerade djurgrupper hålls samman och att transporttiderna är korta liksom väntetiden i slakteriet.

Krav måste leva upp till sin målsättning angående korta väntetider i slakteriet.

Bra med en djurskyddsansvarig, manual för slakteriet, förnybar el och dokumentation – men i värsta fall innebär detta bara mer pappersarbete, Det allra viktigaste är en riktigt bra hantering av de levande djuren i slakteriet – med strikta regler för t ex övernattning.

Är det för få kontroller? En riskbaserad kontroll innebär sannolikt att slakterier ska ha mer än två besök per år. Även transporter till slakteriet behöver kontrolleras.

”Definitioner

Högmjölkkande: Kor, getter och tackor för mjölkproduktion som är i början av laktationsperioden och mjölkar som mest.” Det är inte relevant att knyta definitionen till enbart var i laktationsperioden ett djur är - även ett år efter kalvning kan t ex en ko mjölka betydligt mer än 30 kg/dygn och bör betraktas som högmjölkkande.

10.1.4 Antal revisionsbesök

Slakterier ska ha minst två årliga revisioner, varav ett oanmält som inriktas på hanteringen av levande djur. Två besök är för lite, fler oanmälda besök för t ex kontroll av övernattande djur behövs. Svårt att förstå att slakterierna hittills bara haft ett kontrollbesök per år.....

Det borde vara stickprovskontroll även av transporter.

10.2.1 Hantering av djuren

~~Djuren ska h~~ Hantera djuren lugnt och värdigt under pålastning, transport, avlastning och på slakteriet ~~med~~ ~~ett~~ så att de stressas så lite som möjligt ~~minimum av stress för djuret.~~ (SL) (EU)

Djuren ska hanteras, drivas och inhysas på så sätt att hänsyn tas till deras naturliga beteende.

Slakteriet ska ha rutiner för hantering av skadade och sjuka djur. (SL)

Tidigare lösgående djur får inte bindas upp vare sig vid transport eller på slakteriet.

10.2.8 ~~Slakteriets ansvar att~~ Slakteriet ska meddela certifieringsorganet **allvarliga** ~~anmärkningar som tyder på bristande djuromsorg~~

Borde inte certifieringsorganet känna till alla anmärkningar som tyder på bristande djuromsorg? De anmärkningar som rubriceras som allvarliga i förslaget borde alla leda till avstängning från KRAV (t ex kraftigt förväxta klövar). Men det finns även mindre allvarliga anmärkningar som bör leda till krav på åtgärder hos producenten och som certifieraren borde känna till.

10.4.3 Slakteriets ansvar att säkerställa bra transporter

Även transporter måste kontrolleras!

Nötkreaturs stress ökar efter 5-6 timmars transport enligt KRAVS slaktutredning om stressfaktorer. Vi menar att KRAV borde anpassa sina regler till detta och inte tillåta längre transporttider.

10.5.3 Dokumentation om hur ofta och varför djur övernattar

Slakteriet ska dokumentera antal djur, ~~antal tillfällen,~~ datum, tiden för ankomst till slakteriet och orsak till varför KRAV-djur måste övernatta på slakteriet. Mer dokumentation löser inte problemet. Detta är främst en praktisk/ekonomisk fråga för de mindre slakterierna kopplad till besiktningveterinärens besök eller planeringsfråga för de större slakterierna. Idag är det stor skillnad mellan olika slakterier även om transportavstånden är desamma.

Övernattning ska inte accepteras annat än om strikta kriterier är uppfyllda. Se ovan

10.8.6 Kontrollera bedövningens effekt

Kontroll är nödvändig på individnivå. Detta krävdes tidigare när man kontrollerade ögonreflexer på varje individ.

Följs antalet skott upp? Vi reagerade starkt över litteraturuppgifterna i utredningen om antalet omskjutningar.

10.4.2 Uppbindning av djur

Bara djur som varit uppbundna förut får bindas upp ~~under transporten~~. **Detta även under transport!!**
Om djuren binds upp ska hjälpmedel som används vara utformade så att det inte finns risk för strypning eller skada och så att djuren snabbt kan släppas lösa. (SL)

10.5.4 Lakterande Slakt av högmjolkande djur

Högmjolkande djur ska slaktas inom 4 timmar från ankomst till slakteriet. (K) Slakteriet ska ha ett system som garanterar att högmjolkande djur slaktas tidigare än 12 timmar sedan senaste mjölkning.
Definitionen av högmjolkande är inte relevant, se ovan.

Övernattande djur som lakterar ska ges förtur till slakt eller mjölkas med högst 12 timmars mellanrum. (SL)

Slakteriet ska vid uppställning i mer än 4 timmar säkerställa att:

endjursboxar till nötkreatur som fötts upp uppbundna är minst 6 kvadratmeter stora
djur som fötts upp i lösdriftssystem inte ställas upp i endjursboxar i mer än 4 timmar.

Till nötkreatur får endjursboxar i Uddevallssystem användas om de uppfyller följande krav:

Hel nedre kant (minst 30 cm från golvytan)

Utrymmeskrav enligt svensk lag (L22).

Lång väntan eller övernattning ska inte vara tillåtet i denna typ av boxar. Många individer upplever stress då de är ensamma och instängda i små utrymmen, även om de kan se artfränder.

10.5.8 Kortare och längre uppställning **Foder, vatten, strö och sysselsättning**

Uppställningstid	Mindre än 4 timmar	Mer än 4 timmar
	Dagtid i väntan på slakt	Övernattning
	Fri tillgång till vatten (SL)	Tillgång till vatten Tillgång till grovfoder Tillgång till torr, hel och ströad liggyta

Självklart ska alla djur som är idisslare och normalt äter grovfoder ha tillgång till grovfoder vid väntan efter transport. Vi saknar en motivation till denna försämring?

Kapitel 4 Växtodling

Komposterat eller fermenterat källsorterat hushållsavfall - det är lämpligt att avvakta den riskutredning som KRAV nästan har klar innan reglerna på detta område fastställs.

4.3.5.1 Tillåtna organiska gödselmedel

Komposterat eller fermenterat källsorterat hushållsavfall

Vi är tveksamma och kritiska till att KRAV inte har begränsat användningen mer. I de anläggningar som finns i några stora kommuner kan man säga att insamlingen i princip är helt ”öppen” – det är inte tal om ”slutna system”. I ett samhälle på 100 000 hushåll som ”tvångsanslutits” till systemet finns matrester från i princip jordens alla hörn och spårbarheten är obefintlig. En av den ekologiska produktionens viktigaste principer är försiktighetsprincipen – man avvaktar när en teknik har tveksamheter som kan äventyra livsmedelssäkerhet, hälsa eller t ex markens långsiktiga fruktsamhet. Det är stor risk att de ekologiska arealerna nära anläggningar kommer att överutnyttjas för avsättning av rötresten, dvs det blir ekoproduktionen – och ekologiska konsumenterna, som främst tar riskerna för samhällets avfallsproblem. Gränsvärden för tungmetaller och vissa idag kända kemikalier är självklart nödvändiga – men okända risker med biologiskt aktivt material och kemikalier vi idag inte ser som problem, är stor anledning till återhållsamhet.

Vi är positiva till, och engagerade i, projekt som syftar till att sluta kretsloppen och återföra viktig näring till jordbruket. Vi menar att mindre projekt, med väl informerade och engagerade deltagande konsumenter som också ser en koppling till de livsmedel de använder – är rätt väg att börja. Med detta som bas kanske det i framtiden kan vara dags att åter KRAV-godkänna även större anläggningar.

- Får slutprodukten inte innehålla **för mycket** oönskade ämnen. Hur mycket är lagom oönskade ämnen?

Rötrest från biogasproduktion där annars otillåten stallgödsel ingår

Det får inte ingå gödsel från djur som fått ~~GMO-foder~~, själva är genetiskt modifierade, djur i bur, eller blandningar där avföring eller avloppsslam ingår. ~~(EUK)~~ Varför backar KRAV på foder punkten? Det är rimligt att hålla fast vid ett nej till användning av gödsel från djur som utfodrats med gmo-foder. Biologiskt aktivt genetiskt material kan finnas i gödseln och även i rötresten även efter en biogasrötning. Hur KRAV ställer sig i denna fråga har även symbolisk och ”politisk” betydelse.

Skrivningen borde även föras in i 4.3.4? Användningen av gmo-foder har hittills varit mycket begränsad, men nu laddar stora delar av lantbrukssverige för att gmo-stoppet ska bort "eftersom svenska bönder inte får betalt för gmo-friheten".

Hur animaliska gödselmedel används har också en viktig hygienisk aspekt – för flera av dessa gödselmedel borde KRAV kräva nedmyllning.

4.3.5.2 Gödsel från intensiv djurproduktion – I texten har KRAV markerat att punkterna är EU-lagstiftning, vilket bara delvis är korrekt – detta är den svenska tolkningen – till stor del baserad på dåvarande svensk praxis i ekologisk produktion, dvs KRAVs regler.

4.3.5.3 Organiska gödselmedel som inte är tillåtna i KRAV-certifierad produktion

Du får inte använda följande organiska gödselmedel:

animaliska biprodukter i kategori I enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 (EU)

guano (K)

jordbakterier eller andra mikroorganismer som är genetiskt modifierade (EU)

gödsel från genetiskt modifierade djur (K) Varför backar KRAV på denna punkt? Varför inte behålla denna gamla skrivningen?

4.4.5 Tillåtna växtskyddsmedel

Ämnen som produceras av mikroorganismer

Spinosaad

Insektsmedel

Endast om åtgärder vidtas för att

<u>minimera risken för huvudsakliga parasitoider och risken för utveckling av resistens.</u>
--

Har KRAV utvärderat spinosad eller bygger förslaget enbart på EU-förordningen? Behövs preparatet i Sverige? Vilka är fördelarna och riskerna?

6 Biodling

Mycket av den detaljerade och komplicerade regeltextern härstammar från EU-lagstiftningen. Det är svårt att förstå att det över huvud taget finns ekologisk biodling i Europa. Har KRAV utnyttjat det tolkningsutrymme som finns maximalt?

6.1.5 Dokumentera din biodling

Du ska märka bigårdarna **samhällena**? så att de kan identifieras. (EU)

Du ska ha ett register över dina bigårdar där följande ska framgå: (EU)

6.2.1 Köp bisamhällen och drottningar från KRAV-certifierade producenter

Du får bara köpa bisamhällen och drottningar från KRAV-certifierade producenter. Om det inte finns några KRAV-certifierade bisamhällen eller drottningar att köpa får du köpa in max 10 procent konventionella samhällen och drottningar per år efter godkännande från ditt certifieringsorgan. Du ska räkna procentsatsen utifrån antalet samhällen du vintrade in föregående år. Du måste ha Hälsan ska vara god hos de samhällen som ska köpas in. Bina och de får inte heller ha utsatts för kemiska bekämpningsmedel eller läkemedel under det senaste året.

Om alla samhällen utvintrar? Är detta en skärpning eller förtydligande av praxis?

6.2.5 Svärmar och paketbin

Du får ta svärmar och införskaffa paketbin som härstammar från KRAV-certifierade bisamhällen. Fångar du en svärm eller införskaffar paketbin som du inte säkert vet att de kommer från ett KRAV-certifierat bisamhälle ska du hantera dem som ett nytt konventionellt bisamhälle. Du måste räkna in dessa bin i det antal nya drottningar och bisamhällen du får köpa per år enligt KRAV regel 6.2.1. (EU)
Är detta en skärpning i reglerna?

6.5.23 Material i bikuporna

Bikupor ska i huvudsak bestå av material med naturligt ursprung. Du ska räkna på vikten från lådor, ramar, botten och tak som används året om. (EU) Ska vi hålla på så här.....

8 Vildväxande produktion

Vi har inga kommentarer, men menar att erfarenheten visar att det är nödvändigt att stärka kontrollen av att de bärplockare som är verksamma har rimliga löner och arbetsvillkor.

14 Butik

Vi avstår från att kommentera detta kapitel

16 Import och införsel av produkter eller råvaror

Vi ställer oss bakom förslaget på förändrade regler/ny regeltext. Ska KRAV vara drivande och en spjutspets i utvecklingen av den ekologiska produktionen är det viktigt att motsvarande krav ställs även på importerade produkter som på de produkter som producerats i landet.

11 Fodertillverkning

Vi är positiva till de föreslagna förändringarna, men har några synpunkter:

Kadmium i fodret - från KRAVs följebrev:

11.4.1

Utredningen föreslår att gränsvärdet för kadmium i foder till mjölkkor ska vara lägre än för övriga tillskottsfoder. Vi har valt att inte ha det lägre värdet med i remissen, tycker du att vi borde ha det lägre gränsvärdet för kadmium i tillskottsfoder till mjölkkor?

Läs mer i utredningen på kravs hemsida www.krav.se/ftregeloversyn

Med ledning av resultatet anser jag (*utredaren*) att KRAV bör överväga att sätta ett lägre gränsvärde för tillskottsfoder som är avsett att användas som enda kraftfoder till mjölkkor, lämpligen samma gränsvärde som för helfoder. Problemet blir kanske att hitta en bra definition, då gränsdragningen till koncentrat riskerar att bli otydlig.

Ja - vi anser att KRAV bör lägga sig på det lägre kadmiumvärdet i "tillskottsfoder till mjölkkor". En ekologisk mjölkko kan äta upp till 12 kg "tillskottsfoder" på ett dygn, eftersom även fullfoder klassas som tillskottsfoder. Även vid låga gränsvärden blir det då relativt stor tillförsel av kadmium.

11.5.1 KRAV-certifierade råvaror

Du ska använda KRAV-certifierade råvaror. **Bara om det inte är** möjligt får du använda icke KRAV-certifierade foderråvaror. **Och...? Hur följs detta upp?**

11.5.1.1 Råvaror som inte är KRAV-certifierade (foder till sällskapsdjur)

Inga konventionella råvaror av vegetabiliskt ursprung är tillåtna. Du får använda de foderråvaror av animaliskt ursprung som finns med i bilaga 1. Fiskråvara ska komma från hållbart fiske som följer ICES eller motsvarande råd. Du får utöver detta även använda köttprodukter och köttbiprodukter av livsmedelskvalitet. (K)

Konsekvens och trovärdighet förutsätter att det ska vara KRAV-godkänd köttråvara i ett KRAV-märkt djurfoder där köttprodukter ingår. Motivet att köpa ett KRAV-godkänt djurfoder är sannolikt till stor del omsorg om de djur som ingår i fodret. Är de och deras hantering inte KRAV-godkänd är märkningen vilseledande. De animaliska foderråvarorna bör betraktas som en "karaktärsråvara".

Enligt uppdrag

Marianne Schönning